

12.11.2015

Tampereen kaupunki
PL 487
33101 TAMPERE

Viite: Lausuntopyyntö 27.5.2015

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelma-alueiden Natura-arvioinnista, Tampere, Myllypuron Natura 2000 -alue

Tampereen kaupunki pyytää Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskukselta) luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista lausuntoa Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelma-alueiden Natura-arvioinnista.

Natura-arvioinnissa arvioidaan kyseisten yleissuunnitelmien täydennysrakentamisen mahdolliset vaikutukset Myllypuron (FI0345001) Natura 2000 -alueen suojelun perusteisiin. Arvioinnin on laatinut FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, ja se on päivätty 27.5.2015.

Pirkanmaan ELY-keskus on edellyttänyt 4.3.2015 Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelma-alueiden vaikutuksista laadittavaksi Natura-arviointia. Vuonna 2013 laaditun Natura-arvioinnin tarveharkinnan johtopäätöksenä on todettu em. suunnitelmien todennäköisesti merkittävästi heikentävän Myllypuron alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppejä ilman lieventäviä toimia ja niihin liittyy epävarmuuksia.

Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelmien keskeinen sisältö

Laadittujen yleissuunnitelmien (Haukiluoman yleissuunnitelma 1033, Tesoman yleissuunnitelma 1034) tarkoituksena on ollut tutkia kaupunkirakennetta täydentävän ja jatkavan täydennysrakentamisen mahdollisuuksia lähinnä asuntorakentamisen osalta Tampereen kaupungin länsipuolen, Haukiluoman ja Tesoman alueilla. Yleissuunnitelmat ovat yleispiirteisiä, oikeusvaikutuksettomia suunnitelmia, jotka on laadittu yksityiskohtaisemman suunnittelun pohjaksi.

Haukiluoman yleissuunnitelma kattaa noin 38 hehtaarin laajuisen asuinalueen, jossa nykytilanteessa on noin 1600 asukasta. Kerrostaloalueita, kaupunkirivitaloja, kytkettyjä pientaloja ja erillispientaloja käsittävän täydennysrakentamissuunnitelman mukaan alueen asukasmäärä kasvaa noin 1280 asukkaalla, lisäksi rakennetaan palveluja.

Uutta rakentamista sijoittuu lähimmillään noin 630 metrin etäisyydelle Myllypuron Natura-alueesta. Tesoman yleissuunnitelma-alueella asuu nykytilanteessa noin 7700 asukasta. Uutta asuntorakentamista tulee noin 4500 uudelle asukkaalle. Lähimmät uudet rakentamiskohteet sijaitsevat noin 450 metrin etäisyydellä Natura-alueesta.

Suurin osa Haukiluoman yleissuunnitelma-alueesta ja osa Tesoman yleissuunnitelma-alueesta sijoittuu Vihnusjärven valuma-alueelle, minkä tärkeimpänä pintavaluntareittinä Myllypuron Natura-alueen läpi virtaava Myllypuro toimii. Sekä Haukiluoman että Tesoman yleissuunnitelma-alueilla hulevesivalunta tulee kasvamaan täydennysrakentamisen myötä noin 20 - 35 %.

Hulevesien hallinnan osalta Haukiluoman yleissuunnittelualueelle on esitetty hajautettua hulevesien hallintaa, jossa pääpaino on hulevesien hallinnalla niiden synty paikalla. Tontti- ja korttelikohtaiseksi hulevesien hallintavaatimukseksi on ehdotettu 1,5 m³ viivytystilavuutta jokaista sataa vettä läpäisemätöntä pintaneliometriä kohti. Korttelikohtaisista viivytysjärjestelmistä hulevedet johdetaan yleisten alueiden hulevesiviemäreihin ja avo-ojiin, joista huleveden puretaan Tesomajärven ja Pohjajärven laskuoihin. Avo-ojiin rakennetaan hulevesiä viivyttäviä painanteita. Tesoman yleissuunnitelma-alueelle on ehdotettu tulevan maankäytön mukaisissa hulevesiolosuhteissa rajoittaa alueelliset hulevesivirtaamat yhteen neljäsosaan. Alueelle on asetettu kiinteistökohtaiset hallintatavoitteet (0,75 - 0,9 m³). Lisäksi Tesomajärven laskuojan reitille rakennetaan kaksi hulevesiallasta tai kosteikkoa.

Natura-arviointimenettely

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaan jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että edellä tarkoitettu arviointi on tehty. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Lausunto on annettava viivytyksettä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun lausuntopyyntö on saapunut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen.

Luonnonsuojelulain 66 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n tarkoittama arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Haukiluoman yleissuunnitelma on hyväksytty 16.4.2013 Tampereen kaupungin yhdyskuntalautakunnassa asemakaavoituksen pohjaksi, Tesoman yleissuunnitelmalla ei yhdyskuntalautakunnan hyväksyntää vielä Natura-arvioinnin mukaan ole. Yleissuunnitelmat eivät ole oikeusvaikutteisia, vaan niiden mukainen täydennysrakentaminen edellyttää asemakaavamuutoksia, joita tonttien omistajat ja vuokranhaltijat voivat hakea.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toteaa, että luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisen arviointi- ja hyväksymismenettelyn soveltamisessa on otettava huomioon luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohtaa koskeva Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta. Tuomioistuimen ratkaisun C-127/02 (7.9.2004) mukaan hanke tai suunnitelma voidaan hyväksyä vasta silloin, kun ei ole olemassa tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä hankkeen tai suunnitelman vahingollisista vaikutuksista Natura 2000 -alueen valinnan perusteisiin. Vaikutusten arviointiin sovelletaan varovaisuusperiaatetta.

Myllypuron Natura 2000 -alue

Myllypuron Natura 2000 -alue on 20 hehtaarin laajuinen luontodirektiivin mukainen, erityisten suojelutoimien alue (SAC -alue). Se sijaitsee Tampereen kaupungin länsiosassa ja rajautuu mm. teollisuus- ja asutusalueisiin. Kohteen suojelun perusteena ovat boreaalisten lehtojen sekä lähteiden ja lähdesoiden luontotyytit.

Myllypuron varteen, sen molemmille puolille sijoittuva, 2,5 kilometrin mittainen lehtoalue on tyypiltään tuoretta ja kosteaa lehtoa. Puusto alueella on kuusivaltaista. Tiet katkaisevat Natura-alueen useasta kohdasta; pisin yhtenäinen osuus on noin kilometrin mittainen. Lähellä vilkasliikenteistä Tesomankatua on lähde, josta laskee vähäinen puro Myllypuroon.

Natura-arvioinnissa todetut vaikutukset Myllypuron Natura 2000 -alueeseen

Natura-arvioinnissa on katsottu Myllypuron suojeluarvoille voivan kohdistua vaikutuksia lähinnä yleissuunnitelmien toteutuksen seurauksena lisääntyvistä hulevesistä, mutta myös kasvillisuuden kulumisvaikutusten ja pohjavesivaikutusten kautta. Ja mahdolliset vaikutukset ovat epäsuoria ja suurimmalta osin pitkällä aikavälillä ilmeneviä, poikkeustilanteista voi seurata äkillisiä vaikutuksia.

Yleissuunnitelmilla ei Natura-arvioinnin mukaan ole Myllypuron Natura-alueen suojeluarvoille todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Toteutettaessa yleissuunnitelmista laadittujen hulevesiselvitysten mukaiset hulevesien hallintatoimet sekä virkistyskäyttövaikutuksia ehkäisevät ja lieventävät toimet suojeluperusteisiin kohdistuu suuruudeltaan enintään lieviä ja merkittävyydeltään vähäisiä vaikutuksia.

Uusien tiivistävien maankäyttösuunnitelmien mukaisilla hallintatoimilla on selvää myönteistä vaikutusta myös jo rakennettujen alueiden nykyiseen hulevesitilanteeseen verrattuna, mutta samalla tiivis maankäyttö tekee Natura-alueen haavoittuvaksi poikkeuksellisissa tulvatilanteissa, joissa hulevesijärjestelmien kapasiteetti ei riitä.

Boreaaliset lehdot (9050)

Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelmien mukaisen täydennysrakentamisen aiheuttama hulevesivirtaamien kasvu lisäisi ilman hulevesien hallintatoimia myös Myllypuron virtaamia ja tämä puolestaan vaikuttaisi Myllypuron pinnan korkeuden vaihteluihin sekä virtausnopeuteen. Kasvanut virtausnopeus aiheuttaisi mm. uoman reunoilla eroosiota, sortumia ja vyörymiä. Tämä puolestaan muuttaisi uomaa reunustavan boreaalisen lehdon luontotyyppin pinta-alaa ja sen lajistoa.

Erosion seurauksena tapahtuisi muutoksia kasvillisuuden levinneisyysuhteissa; kiintoaineksen kasaantumisalueille syntyisi uutta kasvualustaa suuruuhtyyppiselle lehtokasvillisuudelle, mutta eroosio puolestaan vähentäisi saniais- ja tuoreen lehdon sekä lehtokorpien levinneisyyttä puron ylä- ja keskijuoksulla. Aivan uoman reunan kasvistorakenteessa tapahtuisi muutoksia ja pitkällä aikavälillä kasvisto voisi yksipuolistua.

Hulevesien ravinnekuormituksen kasvulla ei lyhyellä aikavälillä katsota Natura-arvioinnissa olevan vaikutuksia lehtokasvillisuuteen. Pitkällä aikavälillä lehtokasvillisuuden koostumuksessa tai lajien runsaussuhteissa voi muutoksia ilmetä lähinnä puron alajuoksulla ja tulvatasanteilla, joihin kiintoaines muodostaa uusia kasvupaikkoja. Kokonaisuudessaan ravinnekuormituksen kasvu ei olennaisesti muuta lehtokasvillisuuden lajistollista koostumusta tai runsautta.

Natura-arvioinnin mukaan hulevesien hallinnalla pienennetään hulevesivirtaamien kasvua, jolloin muutokset myös Myllypuron pinnan korkeuden vaihteluissa ja virtausnopeudessa jäävät riittävän pieniksi, jotta lehtoluontotyyppille aiheutuu enintään lievää vaikutusta, jonka merkitys on vähäinen.

Myllypuron lehdon ympäristön asukasmäärän kasvu noin 63 % aiheuttaa lehtokasvillisuuden kulumisriskin kasvua. Uusi rakentaminen sijoittuu kuitenkin lähimmillään muutaman sadan metrien etäisyydelle Natura-alueesta. Uuden asutuksen ja Natura-alueen väliin jää aiempaa asutusta, teollisuustontteja ja liikenneväyliä, joten virkistyskäyttö ei suoraan ohjaudu Natura-alueelle. Lisäksi yleissuunnitelmissa esitetään lähivirkistysalueita suunnittelualueelle sekä kehitettäviä virkistysreittejä, jotka suuntautuvat pois päin Natura-alueesta. Haitallisia vaikutuksia estävien ja lieventävien toimenpiteiden toteuttaminen ennestään jo kuluneella Natura-alueella katsotaan erityisen tärkeäksi.

Poikkeuksellisissa tulvatilanteissa kiintoaines kerääntyy tulvatasanteille aiheuttaen matalakasvuisten lehtolajien taantumista, myös heikosti tulvimista kestävät lajit taantuvat. Yleissuunnitelmat eivät sisällä uuden ympäristöluvan varaisen toiminnan sijoittumista Myllypuron valuma-alueelle, joten sellaisesta toiminnasta tai siihen liittyvästä liikennöinnistä aiheutuvien onnettomuuksien riski ei kasva.

Vaikutusten lehtoluontotyyppiin todetaan olevan haitallisia vaikutuksia estävien ja lieventävien toimenpiteiden jälkeen suuruudeltaan lieviä ja merkittävydeltään vähäisiä.

Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (7160)

Yleissuunnitelmien mukainen rakentaminen sijoittuu lähimmillään 450 metrin etäisyydelle Natura-alueella sijaitsevasta lähteiköstä. Arvioinnissa katsotaan

vaikutuksien lähteiden ja lähdesoiden luontotyyppiin olevan epätodennäköisiä ja merkityksettömiä toteutettaessa yleissuunnitelma-alueiden rakentaminen niin, ettei rakentaminen ulotu pohjaveden pintaan saakka sekä käyttämällä hulevesien hallintakeinoja. Hulevesiä hallitsemalla pystytään välttämään uomaerosion haitalliset vaikutukset. Hetkellisten hulevesitulvien vaikutukset jäävät väliaikaisiksi, koska lähteikön vesi vaihtuu luontaisesti ja luonnontila palautuu. Lähteikkö on korkeusasemaltaan noin metrin puron vedenpintaa ylempänä eikä poikkeustilanteissakaan puroveden tulvintaa lähteikköön pidetä todennäköisenä.

Vaikutukset eheyteen ja koskemattomuuteen

Arvioinnin perusteella toteutettaessa esitetyt hulevesien hallintatoimet sekä virkistyskäytön vaikutuksia ehkäisevät ja lieventävät toimet, Myllypuron Natura -alueen ekologinen rakenne ja toiminta säilyvät todennäköisesti elinkelpoisena yleissuunnitelmien toteuduttua. Epävarmuutta johtopäätökseen aiheuttaa voimakkaisiin tulviin liittyvät hulevesivaikutukset.

Yhteisvaikutukset

Myllypuron valuma-alueelle todetaan laaditun viime vuosina useita maankäytön suunnitelmia, joissa alueelle on osoitettu uusia rakentamistehokkuutta kasvattavia alueita, yritystoimintoja sekä liikenneväyliä. Kaikkien maankäyttöhankkeiden yhteisvaikutukset eivät aiheuta, Natura-arvioinnin mukaan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueelle, mikäli kaikkien suunnittelualueiden hulevesien hallintatoimet toteutetaan suunnitelmien ja vaikutusarviointien mukaisina. Hulevesien hallintatoimien toteuttaminen parantaa koko valuma-alueen jo rakennettujen alueiden hulevesien laatua ja tasoittaa virtaamia, jolla saattaa olla nykytilannetta parantava vaikutus.

Epävarmuustekijät

Arvioinnin epävarmuustekijät liittyvät erityisesti poikkeuksellisten tulvatilanteiden ennustettavuuteen ja toistuvuuteen erityisesti poikkeuksellisten tulvatilanteiden osalta. Tulvatilanteessa on epävarmaa nimenomaan yhteisvaikutusten osalta, riittääkö Myllypuron Natura-alueen sietokyky hetkelliselle voimakkaalle eroosiovaikutukselle ja kykeneekö ekosysteemi palautumaan tällaisesta tilanteesta. Ilmastonmuutoksen seurauksena rankkasateiden ja voimakkaiden tulvien esiintyvyys on lisääntymässä ja epävarmuus luontotyyppien sietokyvystä on korostunutta. Myllypuron valuma-alue on nykyisellään varsin tiiviisti rakennettua ja siten voimakas rankkasade ja sitä seuraava tulvatilanne aiheuttaisi nykytilanteessakin mahdollisia merkittäviä vaikutuksia Myllypuron Natura-alueelle. Yleissuunnitelmat eivät voimista jo nykytilanteessa olevia epävarmuuksia.

Epävarmuutta aiheuttaa myös Natura-luontotyyppien sietokyvyn ja palautumispotentiaalin mahdollinen riittämättömyys etenkin pitkällä aikavälillä vähittäin ja ennustamattomasti lisääntyvälle virkistyskäytölle. Alueella on nykytilanteessakin roskaantuneisuutta ja kuluneisuutta, ja virkistyskäytön vaikutuksiin puuttuminen voi olla vaikeaa.

Lisäksi epävarmuustekijäksi arvioinnissa katsotaan vaikeus erottaa ihmisen aiheuttama muutos ja Myllypuron omat luontaiset ekologiset muutokset selvästi toisistaan.

Lieventävät toimenpiteet

Natura-arvioinnissa katsotaan keskeiseksi lieventämiskeinoksi hulevesien määrällinen, mutta myös laadullinen hallinta. Hallintamenetelmät ulotetaan tonttien mittakaavaan saakka, jolloin hulevesiin vaikutetaan jo niiden syntypaikalla.

Hallintajärjestelmien toteutuminen varmistetaan jokaisessa suunnitteluvaiheessa. Yleiskaavan tai osayleiskaavan teon yhteydessä laaditaan hulevesien hallintaohjelma, jota tarkennetaan suunnittelutason tarkentuessa asemakaavatasolle. Hulevesien hallintasuunnitelmissa annetaan ohjeet kaavamääräyksille, joilla veloitetaan hulevesien hallintatoimien rakentamista. Rakennuslupavaiheessa tonttien hulevesien hallintajärjestelmät hyväksytetään lupaviranomaisella. Yleisten alueiden osalta hallintajärjestelmistä vastaa kaupunki. Hallintajärjestelmät rakennetaan etupainotteisesti ennen alueiden rakentamista, myös rakentamisen vaiheistus huomioidaan hulevesijärjestelmien suunnittelussa. Myös rakentamisaikaisten hulevesien käsittelyyn annetaan asemakaavoissa määräyksiä tai käsittelyä veloitetaan maankäytön sopimuksia tehtäessä tai rakennuslupavaiheessa.

Virkistyskäyttöpaineen osalta Natura-alueelle kohdistuvia haittoja ehkäiseviä ja lieventäviä toimenpiteitä ovat Natura-arvioinnin mukaan lähivirkistysalueiden oikea mitoitus asukasmäärään nähden sekä virkistyskäytön ohjaus sitä kestäville alueille pois päin Natura-alueesta. Natura-alueelle suuntautuvan käytön vaikutuksia tulee arvioinnin mukaan lieventää myös Natura-alueelle sijoittuvien toimien avulla: kulun ohjaus ja rajoittaminen opasteiden, kaiteiden tai pitkospuiden avulla. Kulumisen seuranta katsotaan myös tärkeäksi, jotta siihen voidaan puuttua riittävän ajoissa.

Seuranta

Arvioinnissa esitetään pysyvän seurantaverkon luomista luontotyyppien ominaispiirteiden, lajiston ja toiminnan muutosten seuraamiseksi. Seuranta aloitetaan ennen yleissuunnitelmien toteuttamista. Seuranta ehdotetaan tehtäväksi kasvillisuuden, pohjaeläimistön, vedenlaadun ja virtaaman osalta.

PIRKANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN LAUSUNTO

Arvioinnin asianmukaisuus

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa on Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelmien vaikutuksia selvitetty luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetun asianmukaisuuden vaatimukset täyttävällä tavalla. Arvioinnin pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä.

Natura-arvioinnissa on vaikutuksia arvioitu myös niihin Myllypuron alueella esiintyviin luontodirektiivin luontotyyppeihin, joita ei ole voimassaolevassa alueen tietolomakkeessa nimetty ko. alueen suojeluperusteiksi, mutta joihin yleissuunnitelmilla

saattaa olla merkittäviä vaikutuksia. Kyseiset luontotyypit, pikkujoet ja purot sekä luonnonmetsät tullaan mahdollisesti lisäämään, kuten myös liito-orava, kohteen suojelun perusteiksi vireillä olevan Natura-tietokannan täydennyksen yhteydessä. ELY-keskus kuitenkin toteaa, että se antaa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon vain boreaalisten lehtojen sekä lähteiden ja lähdesoiden luontotyyppisiin kohdistuvien vaikutusten merkittävydestä.

ELY-keskuksen arvio yleissuunnitelmien vaikutuksista

Hulevesivaikutukset

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että yleissuunnitelmissa esitetyn täydennysrakentamisen vaikutukset syntyvät ensisijaisesti hulevesivaikutusten kautta. Yleissuunnitelma-alueiden rakentaminen lisää hulevesien muodostumista suunnittelualueilta, mikä puolestaan kasvattaa Myllypuron huippuvirtaamia sekä virtaaman vaihteluita. Nämä hulevesivaikutukset uhkaavat epäsuorasti Myllypuron ranta-alueille sijoittuvia boreaalisen lehdon sekä lähteiden ja lähdesoiden luontotyyppisiä, mikäli hulevesien hallintaan ei kiinnitetä riittävästi huomiota. Mm. uoman reunojen eroosio, sortumat, vyörymät ja kiintoaineksen kulkeutuminen ja kasaantuminen voivat muuttaa uoman läheisyyteen sijoittuvien boreaalisen lehdon ja lähteiden ja lähdesoiden luontotyyppien pinta-aloja ja lajistoa.

ELY-keskus kuitenkin katsoo, että Natura-arvioinnissa esitetyillä yleissuunnitelmien mukaisilla hulevesien määrään ja laatuun vaikuttavilla hallintatoimilla kyetään Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelmien toteuttamisesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia lieventämään niin, että virtaaman kasvun ja vaihtelun aiheuttamat vaikutukset boreaalisen lehdon ja lähteiden ja lähdesoiden luontotyyppiin voidaan välttää.

Natura-arvioinnissa on tuotu esiin epävarmuustekijänä poikkeuksellisen voimakkaat tulvatilanteet, joita syntyy harvoin toistuvilla (esim. 1/50 tai 1/100 a) intensiteetiltään voimakkailla rankkasateilla. Tällaisissa tilanteissa hulevesivirtaamat kasvavat hetkellisesti hyvin suuriksi, eikä noin 1/10 a toistuvuudelle mitoitettujen hulevesijärjestelmien kapasiteetti riitä, vaan hulevedet johdetaan ylivuotojen ja tulvareittien kautta lopulta Myllypuroon. Hetkellinen tulva voi aiheuttaa mm. eroosiota ja veden kuljettaman kiintoaineksen kasaantumista. Lehtokasvien päälle kasaantuessaan kiintoaines heikentää etenkin matalien putkilokasvien ja sammalien kasvua. Heinät, isot saniaiset ja ruohot hyötyvät puolestaan kiintoaineksen tuomasta ravinnelisästä. Heikosti tulvimista sietävät lajit taantuvat.

Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että poikkeuksellinen sadetapahtuma voisi aiheuttaa nykyisessä rakentamistilanteessakin Myllypuron alueelle hulevesitulvia, koska alueet ovat varsin tiivisti rakennettuja ja hulevesien synnyn ehkäisyyden ja hallintaan on vanhoilla rakentamisalueilla kiinnitetty vähemmän huomiota. Todennäköisyys poikkeustilanteen syntymiselle ei muutu yleissuunnitelmien vuoksi. Suunnitellun hallinnan avulla myös vanhojen rakennettujen alueiden hulevesiä pystytään hallitsemaan niin, että yleissuunnitelmien mukaisesta rakentamisesta huolimatta voi hulevesitilanne jopa parantua.

ELY-keskus toteaa, että poikkeuksellisen sateen todennäköisyyteen ei voida vaikuttaa, mutta riittäväällä hulevesien hallinnalla pystytään poikkeuksellisempien sateiden aiheuttamiin vaikutuksiin kuitenkin varautumaan. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yleissuunnitelmien ehdotuksia tarkemmat, oikeusvaikutteiset määräykset hulevesien synnyn ehkäisemisestä ja käsittelystä tulee antaa erikseen yleissuunnittelualueiden asemakaavakohtaisesti tarkentuneen suunnittelun pohjalta. Määräykset tulee antaa myös rakentamisaikaisten hulevesien hallinnasta. Korttelialueiden ulkopuolelle sijoittuvat hulevesien hallintaan tarvittavat alueet tulee varata tähän tarkoitukseen asemakaavamuutoksin ja hulevesijärjestelmät tulee toteuttaa ennen korttelialueiden rakentamisen aloittamista. Vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteisiin tulee tarkastella myös asemakaavakohtaisesti, ja tarvittaessa tulee tehdä luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi.

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa esitetyn seurannan toteuttaminen tulee varmistaa, ja hulevesijärjestelmien toimivuuden seurannasta saadut tiedot tulee olla keskeiselle sijalla uusien alueiden suunnittelun tarkentamisessa. Hallintamenetelmien mitoituksia tulee voida tarkistaa suunnittelun edetessä, ja niissä tulee huomioida mm. ilmastomuutoksen vaikutukset sateisiin.

Mikäli hulevesien hallintajärjestelmät eivät osoittaudu seurannan perusteella riittäviksi, tulee ryhtyä suunnittelemaan ja toteuttamaan hulevesienhallinnan varajärjestelmiä, joihin voidaan tulvatilanteessa vedet johtaa ja palauttaa ne purkureitille pidemmän ajan kuluessa. Tällaisia voivat olla mm. tulvatasanteet, painanteet tai säiliöt. Myös näiden mahdollisten varajärjestelmien toteuttamista varten tulee jättää riittävästi rakentamisesta vapaita alueita.

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että hulevesivaikutuksilla ei ole todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Myllypuron suojelun perusteisiin, mikäli toteutetaan edellä kuvatusti hulevesijärjestelmien toimivuuden seuranta ja tarvittaessa tarkennetaan hallintamenetelmien mitoituksia, lisäksi asemakaavojen vaikutukset arvioidaan kaavakohtaisesti. ELY-keskus toteaa poikkeuksellisten hulevesitulvien kohdistuvan lähinnä purouoman välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan boreaalisen lehdon luontotyyppin osaan, joka edustaa vain osaa kyseisen Natura-alueen boreaalisen lehdon luontotyyppistä. Kyseistä luontotyyppiä esiintyy myös Natura-alueen reuna-alueilla, jonne poikkeuksellisten tulvatilanteiden vaikutusten ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan voida odottaa ulottuvan. Hetkellisen tulvan vaikutusten lehtoluontotyyppiin ELY-keskus katsoo olevan pääosin palautuvia. Noin metrin purouoman pinnan yläpuolella sijaitsevaan lähteeseen puroveden tulvintaa ELY-keskus pitää epätodennäköisenä. Mikäli kuitenkin pintavesiä päätyy lähteeseen, niiden vaikutusten ELY-keskus katsoo olevan väliaikaisia, ja vedenlaadun osalta luonnontilan palautuvan pohjaveden luontaisen virtauksen kautta.

Virkistyskäytön vaikutukset

Boreaaliset lehdot luontotyyppiin virkistyskäytöstä aiheutuvat vaikutukset ovat Natura-arvioinnin mukaan merkittävyydeltään vain vähäisiä, kun vaikutuksia ehkäisevät ja lieventävät toimet on toteutettu. ELY-keskus katsoo, ettei yleissuunnitelma-alueiden virkistyskäyttö ja sen vaikutukset suuntaudu suoraan Myllypuron Natura-alueelle, sillä yleissuunnitelma-alueiden uuden rakentamisen etäisyys Natura-alueesta on useita

satoja metrejä, ja alueiden väliin jää olemassa olevaa asutusta, liikenneväyliä ja teollisuutta. Myllypuron alueella on myös olemassa kattava polkuverkosto sekä luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset, jotka ohjaavat nykyisellään virkistyskäyttöä varsin vakiintuneesti.

Natura-arvioinnissa esitetään useita ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toteuttamiskelpoisia virkistyskäyttövaikutuksia lieventäviä keinoja: mm. yleissuunnitelma-alueiden lähivirkistysalueet on mitoitettu riittäviksi ja suunnattu niin, että lisääntyvän asukasmäärän aiheuttaman kasvavan virkistyskäyttöpaineen odotetaan suuntautuvan pääosin Myllypuron Natura-alueelta pois päin. Itse Natura-alueella haittoja voidaan ehkäistä ja korjata kulun ohjauksen, kuten opasteet, kaiteet tai pitkospuut keinoin. Lisäksi Myllypuron luonnonsuojelualueelle ollaan laatimassa erityisesti virkistyskäytön huomioivaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa esitettyä johtopäätöstä virkistyskäyttövaikutusten merkittävydestä boreaalisen lehdon luontotyyppiin voidaan pitää edellä mainittuun viitaten oikeana, edellyttäen, että vaikutuksia lievennetään esitetyin tavoin. Virkistyskäyttövaikutusten jatkuvaan seurantaan tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota, ja tarvittaessa ryhtyä haitallisia vaikutuksia estäviin ja lieventäviin lisätoimenpiteisiin.

Pohjavesivaikutukset

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan uusista rakentamisalueista useiden satojen metrin etäisyydellä sijaitsevaan lähteiden ja lähdesoiden luontotyyppiin kohdistuvat pohjavesivaikutukset voidaan Natura-arvioinnissa esitetyn mukaisesti välttää, mikäli rakentamista yleissuunnitelma-alueille ei uloteta pohjaveden pintaan saakka. Lähteen antoisuuden ja samalla luontotyyppin säilymisen turvaamiseksi pitkällä aikavälillä tulee ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota suunnittelualueiden hulevesien synnyn ehkäisyyn mm. käyttämällä suunnittelualueilla läpäiseviä pintoja sekä imeyttämällä vedet maaperään.

Yhteisvaikutukset

Tesoman ja Haukiluoman yleissuunnitelmien yhteisvaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu Myllypuron valuma-alueella vireillä olevia ja jo toteutuneita hankkeita ja suunnitelmia. ELY-keskus katsoo, että kattavasti arvioituilla hankkeilla tai suunnitelmilla ei ole vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa ratkaisevaksi nousevia yhteisvaikutuksia yleissuunnitelmien kanssa edellyttäen, että lieventävät toimet, erityisesti hulevesien hallinta, toteutetaan kussakin tapauksessa suunnitelmien ja vaikutusarvointien mukaisina.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

Natura-arvioinnissa on katsottu, että Myllypuron Natura-alue voi Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelmistakin huolimatta pitkälläkin aikavälillä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit eivät mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasolla. Lisäksi Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan katsotaan säilyvän elinkelpoisena.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnin eheyttä koskevan vaikutusten arvioinnin johtopäätöstä voidaan pitää oikeana, edellyttäen, että hulevesien hallintatoimet sekä virkistyskäytön vaikutuksia ehkäisevät ja lieventävät toimet toteutetaan.

Johtopäätökset

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, että yleissuunnitelmien mukaisen rakentamisen heikentäviä vaikutuksia boreaalisen lehdon ja lähteiden ja lähdesoiden luontotyyppiin ei voida pitää merkittäviä, mikäli kaikki esitetyt lieventämistoimet otetaan käyttöön täysimääräisinä, sama voidaan todeta muiden arvioitujen hankkeiden yhteisvaikutusten osalta. Lieventämiskeinojen toimivuuden seurannalla tulee olla keskeinen rooli asemakaavatasolle tarkentuvan suunnittelun ohjaamisessa niin, että heikentävät vaikutukset pystytään estämään.

Luonnonsuojelu ja YVA -yksikön
päällikkö

Mari Rajala

Ylitarkastaja

Marita Saksa-Lapikisto